

Asia: VN/23793/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa ansiopäivärahan määrän alentamista koskevasta ehdotuksesta?

Työllistymistilastoja seurattaessa on havaittavissa selkeää työllistymisen kasvua ansiopäivärahan päättyessä 400 päivän jälkeen. Tuolloin

työttömän työttömyyskorvaus muuttuu työmarkkinatueksi, mikä on määrältään merkittävästi pienempi kuin ansiosidonnainen on mahdollisesti ollut. Esitys

ansiopäivärahan alentamisesta kohdistuu vain ansio-osaan tai korotettuun ansio-osaan, millä ei ole vaikutusta kuntien maksuosuuteen. Tilastot osoittavat, että työnhakijan tulotason lasku on vahva kannustin hakeutua takaisin työelämään. Näin ollen on oletettavaa, että ansiopäivärahan porrastus lisää kannusteita nopeaan työllistymiseen ja muutoksella on merkittäviä työllistymisvaikutuksia.

Lausuttavaa palkkatuettua työtä ja työssäoloehtoista koskevasta ehdotuksesta?

Työvoiman saatavuuden haastavassa tilanteessa, on tärkeää saada kaikki työnhakijat työllistettyä. Työnantajan näkökulmasta on kohtuullista, että alentunutta työkykyä kompensoidaan palkkatuella jatkossa työllisyysalueiden toimesta. Työnhakijan näkökulmasta on myös tärkeää, että hänelle kertyy työssäoloehto työsuhteen aikana, sillä alentunut työkyky on toisaalta aina myös riski jäädä työttömäksi, jos työsuhde päättyy.

Hollolan kunta näkee haastavana palkkatuen työssäoloehdon poistamisen samaan

aikaan, kun kuntien ja kaupunkien kannustava rahoitusmalli käynnistyy vuoden 2025 alusta. Kokemus kuntakokeilun aikana on osoittanut, että osa työnhakijoista ei ole riittävän työ- tai toimintakykyisiä työllistyäkseen ilman palkkatukea.

Hyvinvointialueiden muodostuminen vain kahta vuotta ennen työllisyysalueiden perustamista on aiheuttanut sen, että asiakkaiden kokonaisvaltaisen tilanteen kartoittamiseen ei ole saatu riittävää tukea hyvinvointialueen palveluista. Tämä tarkoittaa sitä, että asiakaskartoituksessa lähdetään ns takamatkalta, kun samaan aikaan kuntien ja kaupunkien kannustava rahoitusmalli käynnistyy. Tämä tulee asettamaan suuria taloudellisia haasteita kunnille, sillä tosiasiallisesti osalla työnhakijoista ei

ole mahdollisuutta ottaa työtä vastaan, ennen kuin heidän todellinen työ- ja toimintakykynsä on kartoitettu, ja sitä tukevat toimenpiteet aloitettu.

Palkkatuen aikana työssäoloehdon kertyminen olisi antanut lisää aikaa näiden toimenpiteiden aloittamiseen, sillä kunnat ovat pystyneet tarjoamaan palkkatuella työ- ja toimintakyvyn arvioinnin mahdollistavia työpaikkoja. Työkyvyttömyyseläkkeen arviointiprosessi riittävien näyttöjen ja lausuntojen saamiseksi nykyprosessissa hyvinvointialueiden kanssa voi kestää muutaman vuodenkin, ja samaan aikaan kannustava rahoitusmalli tuottaa yhä kasvavia kuluja kunnan talouteen, vaikka asiakkaan tilannetta edistetään niin ripeästi kuin järjestelmä sen mahdollistaa.

Lausuttavaa työllistämiselvoitteen ja siihen liittyvän sääntelyn kumoamisesta?

-

Lausuttavaa työttömyysturvaseuraamuksia koskevasta ehdotuksesta?

Hollolan kunta pitää hyvänä, että nuorten työssäoloelvoitteen purkamiseen huomioidaan jatkossakin palkkatuettu työ.

Lausuttavaa ehdotuksesta, joka koskee luopumista eräistä työssäoloehdoista ja ansiopäivärahan määrä koskevista ikäsidonnoista poikkeuksista?

-

Lausuttavaa vaikutuksista kotitalouksiin?

-

Lausuttavaa esityksen taloudellisista vaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Kuntien kannustimiin ja mahdollisuuksiin vaikuttaa työttömien työnhakijoiden ohjaamiseen pois työttömyysetuudelta tulee merkittäviä muutoksia vuoden 2025 alusta, kun julkisen työvoimapolun järjestämisvastuu siirtyy kuntapohjaisille työvoimaviranomaisille ja kuntien rahoitusvastuu laajenee koskemaan myös lyhytkestoista työmarkkinatukea ja työttömyyspäivärahaa. Kuntien menoihin vaikuttaa tulevaisuudessa merkittäväällä tavalla suhdannevaihtelut, jotka matalasuhdanteen pitkittyessä lisäävät palvelutarvetta ja kustannuksia samalla, kun kuntien rahoitusmenot työllisyyden rahoitukseen lisääntyvät. Tällä on huomattava merkitys kuntien taloudelliseen kantokykyyn ja edellyttää myös valtion laajempaa vastuunkantoa pitkittyneessä matalasuhdannetilanteessa.

Hollolan kunta toteaa, että kuntakokeilukuntana on huomattu tehokkaan henkilöasiakaspalvelun tuomat edut, jossa on tarkasteltu työttömän työnhakijan työ-

ja toimintakykyä. Hyvällä dokumentoinnilla ja työkykykoordinaattorin lausunnoilla lääkärin lausuntoja varten on todettu prosessin toimivan asiakkaan eduksi. Riittävän pitkä työ- ja toimintakyvyn arviointijakso kunnan tarjoamissa työtehtävissä on todentanut todellisen työ- ja toimintakyvyn tai sen puutteen. Kuluneen kahden kuntakokeiluvuoden aikana, asiakkaat, joille on haettu työkyvyttömyyseläkettä, ovat

sen myös saaneet, kun prosessia on hoidettu asiakkaan todellinen työ- ja toimintakyky selvittäen ja todentaen. Hollolan kunta ei näe riskiä siinä, että

työttömiä ohjautuisi liian helposti työkyvyttömyyseläkkeelle tilanteessa, jossa työvoimasta on pulaa, ja kunnan tavoitteena on tarjota yritysten avuksi työvoimaa, jonka työ- ja toimintakyky on todennettu.

Kun päävastuu työttömien työ- ja toimintakyvyn selvittämisen prosesseissa on hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalvuuilla, joihin kunnilla ei ole

vaikuttamismahdollisuuksia, on kohtuutonta, että kunnat joutuvat kantamaan puutteellisten toimintamallien ongelmat ja siihen liittyvät lisäkustannukset. Hollolan kunta esittääkin, että rahoitusvastuuta näiden työnhakijoiden osalta siirretään hyvinvointialueelle.

Hollolan kunta suhtautuu luottavaisesti siihen, että uusi järjestelmä kannustaa entisestään niin työnhakijoita, kuin työvoimaviranomaisia ja kuntia toimimaan niin, että työvoimahaasteisiin voidaan vastata paremmin, ja asiakkaat ohjautuvat joko työhön tai heille sopivamman palvelun piiriin, opintoihin, kuntoutukseen tai työkyvyttömyyseläkkeelle. Tämä on kaikkien toimijoiden ja yksilön etu. Tämän toteutumiseen tarvitaan luonnollisesti hyvinvointialueen merkittävä tuki, jonka ko. prosessien toimivuuden varmistamiseksi tulisi osoittaa valtion puolelta myös kannusteet/sanktiot.

Lausuttavaa vaikutuksista toimeenpanijoihin (ml. vaikutukset työttömyysetuuden maksajiin ja julkisen työvoimapalvelun järjestäjään)?

-

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset yrityksiin ja muihin työnantajiin)?

-

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

-

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

-

Muuta lausuttavaa esityksestä?

-

Kohdennettu kysymys TE-toimistoille ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille: Mikä on tilastotietoihin tai arvioon perustuva käsityksenne muutoksen taloudellisista ja muista

vaikutuksista, jos palkkatuettu työ kerryttäisi kokonaisuudessaan työssäolovelvoitetta ja koulutusta vailla oleville nuorille asetettua seuraamusta?

-

Ikonen Pirkko

Hollolan kunta - Hollolan kunnanhallitus 22.1.2024 § 12